

A Clark Ádám vitorlása

— *A függőhid.* —

Kecses formájú vitorlásán — angol hajóács kezemunkája volt — mindennap, már a reggeli órákban ott járt a pesti part közelében vagy a budai Várkert alatt, a hajóhid táján indult el fölfelé, a sziget irányában. Onnét visszakanyarodott a pesti oldal felé — a reggeli szél most már egészen a vitorla alá bujt, — megállott a zárgát körül s a gazdája, az angol indzsellér egy szempillantás alatt úgy eltűnt a sok vas-, meg faalkotmány között, mintha csak a Dunába veszett volna. A rác kormányos, aki vele volt, estig is elvárhatta néha a vitorlás gazdá-

ját, amikor piszkosan, olajosan előke-
rült az egymást támasztó, összetartó sok
vas-, meg kőpillér közül . . .

Beszélni nem igen beszélhetett vele, mert az indzsellér még nem tanult meg magyarul (pedig a rác nagyon bízott benne), ő meg rác létére nem tudott a budaiak nyelvén: németül. Egy kicsit tanítgatta is a gazdáját — különösen, ha a szél végezett el minden munkát s nem kellett a vitorlával vesződni.

„Szél“ — mondta a rác; „vitorla“ — s az ujjával a vászon felé bökött . . . „Magyar ember“, — mondotta nagy büszkén s verte a mellét . . .

Az angol hajós csak mosolygott a rác kormányos erőlködésein, akinek sehogy

sem ment a fejébe, hogy mit méri folyton a tekintetével alulról fölfelé, jobbról-balra azt a hatalmas sziklahegyet, amely csaknem egészen a Dunába ereszkedett a lábával! Mit akarhat ezzel a hegygel! Csak nem akarja keresztülfúrni! A „függőhidat“ (a Lánchíd elnevezése) még csak beleáshatja a Duna medrébe, de, hogy a szemközti hegybe *tunelt* is fúrjon s azon emberek is járjanak át, ezen már igazán nevetett a rác!

Az angol indzsellér: Clark Ádám pedig tíz esztendő mulva azt is megcsinálta!

Ebben az esztendőben pedig 1842-öt írtak.

*

Hogy a „közsükséglet“ adta nekünk ezt a gyönyörű hidat — elzárják-e egészen, vagy csak részben: erről vitatkoznak most hónapok óta, — tagadhatatlan, de két olyan grandiózus elmének kellett összetalálkoznia, mint Széchenyi István grófnak és Clark Ádámnak, hogy ebből a közsükségletből — a világ egyik legszebb hídja legyen. Hogy az „eszmei tervet“, a másik, a William Clark készítette, nem von le semmit a Clark Ádám óriási érdemeiből.

Széchenyi István gróf hozta Pestre a Themse-parti metropolisból. Címet is adtak neki: „a függőhíd építésének művezető mérnöke“. Amikor Széchenyi 1848-ban közmunkaminiszter lett, őt nevezték ki a minisztérium műszaki tanácsosává.

A Lánchíd fölépítésének a terve Széchenyi Istváné volt s az 1836. évi XXVI. törvénycikk határozta el az építését. 1838-ban kezdtek hozzá s 1849-ben adták át a közforgalomnak. E száraz s eléggé ismert adatok mellé sorolhatjuk még azt is: egy 1840-ben hozott törvény azt a jogot biztosította a majd elkészülő hídnak, hogy 1946-ig — még harminchárom évig — tőle sem jobbra, sem balra egy-egy mérföld távolságban semmiféle más hidat nem szabad építeni.

A híd egyébként tíz millió koronába került s a Budapesti Hídegyesülettől tizennégy millió koronáért váltotta meg a kormány 1870-ben.

*

„A híd nem hypothesis többé“, — ezt zengték a krónikások 1842 augusztus 24-én, a híd ünnepélyes alapkövetételénél, amely a legnevezetesebb dátum és esemény a Lánchíd történetében.

„Annyi vágy és remény hát még sem dagasztá hasztalt a hazafi kebelt“, — így örvendeztet e nagy napon egy másik krónikás. Egész Pest-Buda kivonult a nagy ünnepséghez. Ferdinánd király Károly főherceget, meg József nádort küldte el, hogy felséges személyét képviseljék a nép előtt.

A tömegfegyelem, úgylátszik, már akkoriban sem tartozott a pesti lakók érnei közé, mert a rendezőség jónak látta, hogy a lapokban kioktassa a közönséget: „magát mindenki a szabott rendezhez pontosan tartani köteles, mert tolás, zúgás, taszigálás a bemenetelnél betű szerint irgalmatlanul tiltva van.“

A körülzárt „építőudvar“-ban, a pesti oldalon folyt le az ünnepség. Az oszlop egy üregében tokba zárva helyezték el a híd építéséről szóló okmányt, az akkori évek arany- és ezüstpénzdarabjaiból egyet-egyét hozzátettek, azután több száz mázsás követ tettek az üreg fölébe.

A Londonból hozott drága ezüstkanálból a „fenségéik ragaszt vetének“, kalapáccsal háromszor ráütének a köre. Sorra utánuk a primás, az országbíró, a tárnokmester, Sina báró, Széchenyi István gróf és legvégül maga Clark Ádám.

A híd nem volt már hypotisis többé,

de hét évig kellett még várni, amíg járni-kelni lehetett rajta.

Három évre rá pedig a Clark Ádám rác kormányosa már a tunelen is át-mehetett, ha arrafelé akart a Rácvárosba hazamenni.

Iván Ede

Napoleon-karikaturák

Se szeri, se száma azoknak a legtöbb esetben finom vonásokkal megrajzolt karikatúráknak, melyekkel a múlt század első évtizedének legkiválóbb angol rajzolói a nagy Napoleon kis alakját humoruk célpontjává tették. Múltkori közleményünkben már ismertettünk néhányat közülök, — lássunk ezúttal is egy párat a javából a megjelenés időrendje szerint.

Az angol társadalmi és politikai élet akkori szereplőinek nagy kedve telt annak idején a jeles Woodward mester ama karikatúrájában, mely 1802 dec. 20-án látott napvilágot. A címe: „Kandikálás az oroszslánra.“ A rajzból kivehetően aféle vásári mutatványos-bódé előtt tolong a publikum, amilyenekben még ma is a világnak sok csodálatos dolga látható. A bódének félig födetlen ajtaján át egy kényelmesen elnyújtózó természetes oroszzlánt pillanthatunk meg, mely nyilvánvalóan alszik, ámde csak az egyik szemét hunyta le, a másik szeme teljesen nyitott. A vásári láрма azonban a legkevésbé sem nyugtalanítja.

A mutatványos-sátor előtti emelvényen — a rajz szerint — a híres William Pitt a „kikiáltó“. Ő igyekszik becsalogatni mézes-mázos szavakkal a kíváncsiságtól szájukat tátó halandókat. A sokaság Európa népét ábrázolja, kikhez Pitt emígyen szónokol:

— Sétáljanak be csak Hölgyeim és Uraim s tekintsék meg a hírneves oroszzlánt. Bár nekem is van hozzá valamelyes közöm, — azért éppenséggel nem érdekelem az, hogy őt mutogassam, — biztosíthatom önöket, nem én vagyok ennek a gazdája; az az oroszslán, melyet én szoktam volt mutogatni, nagyon dühös, — ez azonban egészen csöndes és jámbor állat!

Ezenközben pedig Napoleon simogatja odabenn nagy merészen az alvó oroszzlán sörényét. Bizonyos kicsinyléssel becézgeti s ez az észrevétele hozzá:

— Szegény pára, szegény pára! Milyen szép állat — és milyen mélyen alszik!

De a lordkancellár: Eldon, jónak látja figyelmeztetni a szunnyadozó állat-óriással pajtáskodó Napoleont:

— Jobban tennéd, uram, ha nem bálnál vele olyan fesztelenül. Könnyen megeshetik a baj. Ő most egy szemmel alszik ugyan, de felébred ám a másikkal!...

Miként ez a rajz, úgy Ansell-nek 1803 február 10-én közzétett karikatúrája is Franciaországnak a Napoleon dicsőségeire akkorában ugyanám féltékeny Angliához való viszonyára vetít egy-két fénysugárt a humor jegyében. Sokat nevettek ezen az Ansell-rajzon is, melynek „Vetélkedő kertészek“ a címe. Egyik legjellegzetesebb